

CĂTRE O ARIE EUROPEANĂ DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR
Comunicatul întâlnirii miniștrilor europeni responsabili cu învățământul
superior
Praga, 19 mai 2001

La doi ani după semnarea Declarației de la Bologna și la trei ani după Declarația de la Sorbona, 32 de miniștri responsabili cu învățământul superior s-au întâlnit la Praga pentru a trece în revistă progresele făcute și pentru a stabili noi direcții și priorități pentru anii următori. Aceștia și-au reafirmat angajamentul lor pentru obiectivul de a stabili o “arie comună a învățământului superior”, până în 2010. Hotărârea de a organiza această întâlnire la Praga a fost luată tocmai ca un simbol al dorinței de a implica întreaga Europă în procesul de lărgire a Uniunii Europene.

Miniștrii au primit cu plăcere și au revizuit raportul intitulat “Continuarea procesului de la Bologna” realizat de grupul de lucru și au observat că scopurile stipulate în Declarația de la Bologna au fost larg acceptate și folosite ca fundament pentru dezvoltarea învățământului superior de către majoritatea semnatărilor, ca și de către universități și alte instituții de învățământ superior. S-a subliniat că eforturile de promovare a mobilității trebuie să continue, pentru a permite studenților, profesorilor, cercetătorilor și personalului administrativ să beneficieze de avantajele “spațiului european pentru învățământ superior”, care includ valorile sale democratice, diversitatea culturilor și a limbilor, precum și diversitatea sistemelor de învățământ superior.

Miniștrii au luat cunoștință de *Convenția instituțiilor europene de învățământ superior* – care a avut loc la Salamanca, pe 29-30 martie – și de recomandările Convenției Europene a Studenților – de la Goteborg, 24-25 martie – și au apreciat implicarea activă a Asociației Universitare Europene (EUA) și a Uniunii Naționale a Studenților din Europa (ESIB) în procesul de la Bologna. Aceștia au remarcat și au apreciat multe alte inițiative de a continua acest proces. Au luat de asemenea notă și de asistența constructivă a Comisiei Europene.

Miniștrii au observat că activitățile recomandate în declarație în legătură cu diplomele au fost intens și pe larg discutate și comentate, făcând parte dintre problemele care au fost aproape soluționate. Ei au apreciat, în special, continuarea eforturilor pentru **asigurarea calității**. Miniștrii au recunoscut nevoia de cooperare pentru a rezolva provocările induse de educația transnațională. De asemenea, au fost de acord că este nevoie de o perspectivă asupra învățării pe tot parcursul vieții, asupra educației permanente.

Acțiuni următoare care urmăresc cele șase obiective ale procesului Bologna

După cum prevede declarația de la Bologna, miniștrii au căzut de acord că ideea de a concepe o arie europeană de învățământ superior este o condiție pentru creșterea atractivității și a competitivității instituțiilor de învățământ superior din Europa. Ei au sprijinit ideea că învățământul superior trebuie să fie considerat un bun public este și va rămâne o responsabilitate publică (reguli etc.) și că studenții sunt membri cu drepturi depline ai comunității învățământului superior. Din acest punct de vedere, miniștrii au propus ca următoarele etape ale acestui proces să fie:

Adoptarea unui sistem de diplome ușor de citit și de comparat

Miniștrii au încurajat foarte mult universitățile și alte instituții de învățământ superior să beneficieze din plin de legislațiile naționale existente și de instrumentele europene aprobate, care urmăresc să faciliteze recunoașterea unităților de curs academice și profesionale, diplomele și alte premii/certificate, astfel încât cetățenii să-și poată folosi în mod efectiv calificările, competențele și abilitățile prin această arie europeană de învățământ superior.

Miniștrii au făcut apel la organizațiile și rețelele existente, cum ar fi NARIC și ENIC, să promoveze la nivel instituțional, național și european recunoașterea simplă, eficientă și corectă care să reflecte marea diversitate de calificări existente.

Adoptarea unui sistem bazat pe două cicluri de studiu

Miniștrii au observat cu satisfacție că s-a luat în considerare și s-a discutat structura unor diplome bazate pe două cicluri importante de studiu, care articulează învățământul superior în studii superioare de lungă și de scurtă durată.

Unele țări au adoptat deja această structură, iar alte câteva o iau în considerare cu mare interes. Este important de observat că în multe țări diplomele de licență sau cele de master sau diplome comparabile pe două cicluri pot fi obținute la universități și la alte instituții de învățământ superior. Programele care au ca finalizare o diplomă, pot și ar trebui cu siguranță să aibă orientări diferite și profiluri variate, pentru a putea răspunde diverselor nevoi individuale, academice și ale pieței forței de muncă, așa cum s-a concluzionat la seminarul de la Helsinki, unde s-a discutat problematica diplomelor de licență (*Bachelor Degree*).

Stabilirea unui sistem de credite

Miniștrii au subliniat că, pentru o mai mare flexibilitate în procesele de învățare și de calificare, este absolut necesară adoptarea unui quantum comun de calificări, pe baza unui sistem de credite cum este *ECTS* sau unul compatibil cu acesta, care să ofere atât posibilitatea de transferabilitate, cât și de acumulare. Împreună cu sistemele de asigurare a calității, reciproc recunoscute, aceste structuri vor facilita accesul studenților pe piața forței de muncă europene și, în același timp, vor determina o mai mare compatibilitate, atractivitate și competitivitate a învățământului superior european. Generalizarea folosirii acestor credite și a sistemului de completare a diplomelor va sprijini progresul în această direcție.

Promovarea mobilității

Miniștrii au reafirmat că obiectivul ameliorării mobilității studenților, profesorilor, cercetătorilor și a personalului administrativ, așa cum s-a stabilit în declarația de la Bologna, este de maximă importanță. De aceea, ei au confirmat angajamentul pentru a sprijini eliminarea tuturor obstacolelor către circulația liberă a studenților, profesorilor, cercetătorilor și a personalului administrativ și au accentuat dimensiunea socială a mobilității. Au luat de asemenea notă de posibilitățile de mobilitate oferite de programele Comunității Europene și de progresele făcute în acest domeniu, cum ar fi de exemplu, lansarea Planului de Acțiune pentru Mobilitate, elaborat la Nisa în 2000.

Promovarea cooperării europene pentru asigurarea calității

Miniștrii au recunoscut rolul vital pe care îl joacă sistemele de asigurare a calității în asigurarea unor standarde ridicate de calitate și în facilitarea comparabilității calificărilor în Europa. Ei au încurajat, de asemenea, cooperarea mai strânsă între recunoașterea calificărilor și rețelele de asigurare a calității. Au subliniat nevoia unei cooperări strânse, în Europa, precum și a încrederii reciproce și acceptării sistemelor naționale de asigurare a calității. Mai departe, ei au încurajat universitățile și alte instituții de învățământ superior să disemineze exemple de practici pozitive și să conceapă scenarii pentru o acceptare mutuală a evaluării și a mecanismelor de acreditare și certificare. Miniștrii au făcut apel la universități și la alte instituții de învățământ superior, la agenții naționale și la Rețeaua Europeană de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ENQA), în cooperare cu organismele corespunzătoare din țările care nu sunt membre ale ENQA, pentru a colabora în stabilirea unui cadru comun de referință și de a disemina practicile bune.

Promovarea dimensiunii europene în învățământul superior

Pentru a consolida dimensiunea europeană a învățământului superior și a oferi posibilitatea de angajare a absolvenților, miniștrii au făcut apel la sectorul de învățământ superior să îmbunătățească dezvoltarea modulelor, cursurilor și a programelor cu conținut, orientare și organizare europeană. Acest lucru este legat în special de modulele, cursurile și programele de absolvire oferite în parteneriat de către instituții din diferite țări și care duc spre o diplomă comună recunoscută.

Mai departe, miniștrii au pus accentul pe următoarele aspecte:

Învățarea pe tot parcursul vieții (educația permanentă)

Învățarea permanentă este un element esențial în aria învățământului superior european. În Europa viitorului, construită pe o economie și o societate bazată pe cunoaștere, strategiile de educație permanentă sunt necesare pentru a face față provocărilor competitivității și folosirii noilor tehnologii și pentru a îmbunătăți coeziunea socială, pentru a asigura oportunități egale și calitatea vieții.

Instituțiile de învățământ superior și studenții

Miniștrii au pus accentul pe faptul că implicarea universităților și a altor instituții de învățământ superior și a studenților – ca parteneri competenți, activi și constructivi în stabilirea și conturarea unei arii europene de învățământ superior, este necesară și binevenită. Instituțiile au demonstrat importanța pe care ei o acordă ideii de a crea o arie europeană de învățământ superior compatibilă și eficientă, dar în același timp și diversificată și adaptabilă. De asemenea, miniștrii au subliniat ideea calității drept condiție absolut necesară pentru încredere, relevanță, mobilitate, compatibilitate și atractivitate în aria europeană de învățământ superior. Ei au apreciat contribuția în ceea ce privește dezvoltarea programelor de studiu care combină calitatea academică cu relevanța, pentru creșterea capacității de angajare și au sugerat ca instituțiile de învățământ superior să joace un rol continuu și activ.

Miniștrii au susținut că studenții ar trebui să participe și să influențeze organizarea și conținutul educației în universități și în alte instituții de învățământ

superior. De asemenea, ei au reafirmat nevoia, semnalată și de studenți, de a lua în considerare dimensiunea socială a procesului de la Bologna.

Promovarea atractivității ariei de învățământ superior european

Miniștrii au fost de acord asupra importanței care trebuie acordată creșterii atractivității învățământului superior european pentru studenții din Europa și din alte părți ale lumii. Comparabilitatea diplomelor europene de învățământ superior în toată lumea trebuie să fie sprijinită și îmbunătățită de către dezvoltarea unui cadru comun de calificări, ca și a unor mecanisme coerente de asigurare a calității și de acreditare și certificare și de eforturi mari pentru informare.

Calitatea învățământului superior și a cercetării a fost considerată drept un factor important pentru creșterea atractivității și competitivității internaționale a învățământului superior din Europa. Miniștrii au fost de acord că trebuie să se acorde o importanță mai mare pentru ca aria europeană de învățământ superior să beneficieze de instituții și programe cu diferite profiluri. Ei au cerut o creștere a colaborării țărilor europene în legătură cu posibilele implicații și perspective ale educației transnaționale.

Perspective

Miniștrii s-au angajat ei înșiși să continue cooperarea pe baza obiectivelor declarației de la Bologna, dezvoltând în același timp similitudinile și beneficiind de diferențele dintre culturi, limbi și sistemele naționale, și trasând toate posibilitățile de cooperare interguvernamentală și de continuare a dialogului cu universitățile europene și cu alte instituții de învățământ superior și cu organizații studențești, precum și cu programele Comunității.

Miniștrii au invitat noi membri să adere la procesul de la Bologna, după propunerile miniștrilor din țările pentru care sunt deschise programe ale Comunității Europene, cum ar fi Socrates, Leonardo da Vinci sau Tempus Cards. Ei au acceptat cererile din Croația, Cipru și Turcia.

Miniștrii au decis organizarea unei noi întâlniri de acest fel, în a doua jumătate a anului 2003, la Berlin, pentru a analiza progresele făcute și pentru a trasa noi direcții și priorități pentru următoarele etape ale procesului care va duce la o arie europeană de învățământ superior. Ei au confirmat necesitatea unei structuri pentru continuarea perseverenței a activității, constând într-un grup de acest fel și un grup pregătitor. Acest prim grup va fi constituit din reprezentanți ai tuturor semnatarilor, ai noilor participanți și ai Comisiei Europene și ar trebui să fie condus de către președinția din acel moment a Uniunii Europene. Grupul pregătitor ar trebui să fie compus din reprezentanți ai țărilor care au găzduit întâlnirile anterioare ale miniștrilor și care vor găzdui următoarele întâlniri, două state membre UE și două state care nu sunt membre UE; acești ultimi patru reprezentanți vor fi aleși de către primul grup menționat mai sus. Președinția din acel moment a Uniunii Europene și Comisia Europeană vor face, de asemenea, parte din grupul pregătitor. Grupul pregătitor va fi prezidat de către reprezentantul țării care va fi gazda următoarei întâlniri ministeriale.

Asociația Universitară Europeană, Asociația Europeană a Instituțiilor de Învățământ Superior (EURASHE), Uniunea Națională a Studenților din Europa și Consiliul Europei ar trebui, de asemenea, să fie consultate în ceea ce privește primul grup mai sus menționat și munca acestuia.

Pentru a putea duce acest proces mai departe, miniștrii au încurajat acest grup să organizeze seminarii, pentru a putea explora următoarele arii: cooperarea în ceea ce privește acreditarea și asigurarea calității, problematica recunoașterii și folosirii creditelor în procesul de la Bologna, dezvoltarea unui sistem de diplome comune, dimensiunea socială, cu o atenție specială pentru obstacolele în fața mobilității, lărgirea procesului de la Bologna, educația permanentă și implicarea studenților.

Traducerea: Ilinca Paraschiv
Traducere autorizata de SEE ECN